

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

7. august 2018*

»Præjudiciel forelæggelse – socialpolitik – kollektive afskedigelser – direktiv 98/59/EØF – artikel 2, stk. 4, første afsnit – begrebet »virksomhed med bestemmende indflydelse, som arbejdsgiveren er en del af« – procedurer til konsultation af arbejdstagerne – bevisbyrde«

I de forenede sager C-61/17, C-62/17 og C-72/17,

angående anmodninger om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg (regional appeldomstol i arbejdsretlige sager i Berlin-Brandenburg, Tyskland) ved afgørelser af 24. november 2016, indgået til Domstolen den 6. februar 2017 (sagerne C-61/17 og C-62/17) og den 9. februar 2017 (sag C-72/17), i sagerne

Miriam Bichat (sag C-61/17),

Daniela Chlubna (sag C-62/17),

Isabelle Walkner (sag C-72/17)

mod

Aviation Passage Service Berlin GmbH & Co. KG,

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, J.L. da Cruz Vilaça, og dommerne E. Levits (refererende dommer), A. Borg Barthet, M. Berger og F. Biltgen,

generaladvokat: E. Sharpston,

justitssekretær: fuldmægtig R. Şereş,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 12. april 2018,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Miriam Bichat ved Rechtsanwalt F. Koch,
- Daniela Chlubna ved Rechtsanwälte H. Kuster og U. Meißner,
- Isabelle Walkner ved Rechtsanwälte H. Kuster og U. Meißner,

* Processprog: tysk.

- Aviation Passage Service Berlin GmbH & Co. KG ved Rechtsanwältinnen U. Rupp og U. Schweibert,
 - den tyske regering ved T. Henze og R. Kanitz, som befuldmægtigede,
 - Europa-Kommissionen ved C. Valero, F. Erlbacher og M. Kellerbauer, som befuldmægtigede,
- og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 21. juni 2018,
afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningerne om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 2, stk. 4, i Rådets direktiv 98/59/EF af 20. juli 1998 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivninger vedrørende kollektive afskedigelser (EFT 1998, L 225, s. 16).
- 2 Disse anmodninger er blevet indgivet under tre sager mellem henholdsvis Miriam Bichat, Daniela Chlubna og Isabelle Walkner mod deres tidligere arbejdsgiver, selskabet Aviation Passage Service Berlin GmbH & Co. KG (herefter »APSB«), vedrørende lovligheden af deres afskedigelser for så vidt angår de i artikel 2 i direktiv 98/59 fastsatte konsultationsprocedurer.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Rådet for De Europæiske Fællesskaber vedtog den 17. februar 1975 direktiv 75/129/EØF om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivninger vedrørende kollektive afskedigelser (EFT 1975, L 48, s. 29).
- 4 Rådets direktiv 92/56/EØF af 24. juni 1992 ændrede direktiv 75/129 og supplerede dets artikel 2 med et stk. 4, der havde følgende ordlyd:

»De forpligtelser, der er fastsat i stk. 1, 2 og 3, finder anvendelse, uanset om beslutningen om kollektive afskedigelser træffes af arbejdsgiveren eller af en virksomhed med bestemmende indflydelse, som arbejdsgiveren er en del af.

Når der fremsættes påstand om brud på kravene om information, høring og underretning efter dette direktiv, kan arbejdsgiveren ikke gøre gældende, at den virksomhed, der har truffet beslutning om de kollektive afskedigelser, ikke har givet ham den nødvendige information.«
- 5 Af klarheds- og rationaliseringshensyn blev direktiv 75/129, som ændret ved direktiv 92/56, derefter ophævet og erstattet af direktiv 98/59, hvorved der blev foretaget en kodificering af det oprindelige direktiv.
- 6 I anden betragtning til direktiv 98/59 er anført:

»[D]et er vigtigt at øge beskyttelsen af arbejdstagere i tilfælde af kollektive afskedigelser under hensyn til nødvendigheden af en afbalanceret økonomisk og social udvikling i Fællesskabet.«

7 Direktivets artikel 2 er affattet som følger:

»1. Når arbejdsgiveren påtænker at foretage kollektive afskedigelser, er vedkommende forpligtet til i tilstrækkelig god tid at indlede konsultationer med arbejdstagernes repræsentanter med henblik på at nå frem til en aftale.

2. Konsultationerne skal i det mindste dreje sig om mulighederne for at undgå eller begrænse de kollektive afskedigelser samt for at afbøde følgerne af disse ved hjælp af sociale ledsageforanstaltninger, der navnlig tager sigte på støtte til omplacering eller omskoling af de afskedigede arbejdstagere.

[...]

3. For at gøre det muligt for arbejdstagernes repræsentanter at fremsætte konstruktive forslag er arbejdsgiveren forpligtet til i tilstrækkelig god tid under konsultationerne:

- a) at give dem alle relevante oplysninger og
- b) under alle omstændigheder at give dem skriftlig meddelelse om:
 - i) årsagerne til de påtænkte afskedigelser
 - ii) hvor mange arbejdstagere der skal afskediges, og hvilke kategorier de tilhører
 - iii) hvor mange arbejdstagere der normalt beskæftiges, og hvilke kategorier de tilhører
 - iv) i hvilket tidsrum de påtænkte afskedigelser skal finde sted
 - v) hvilke kriterier der tænkes anvendt til at udvælge de arbejdstagere, der skal afskediges, for så vidt det ifølge national lovgivning og/eller praksis er arbejdsgiveren, der har beføjelse hertil
 - vi) efter hvilken metode en eventuel afskedigelsesgodtgørelse tænkes beregnet, når der er tale om en anden godtgørelse end den, der er fastsat i national lovgivning og/eller praksis.

[...]

4. De forpligtelser, der er fastsat i stk. 1, 2 og 3, finder anvendelse, uanset om beslutningen om kollektive afskedigelser træffes af arbejdsgiveren eller af en virksomhed med bestemmende indflydelse, som arbejdsgiveren er en del af.

Når der fremsættes påstand om brud på kravene om information, høring og underretning efter dette direktiv, kan arbejdsgiveren ikke gøre gældende, at den virksomhed, der har truffet beslutning om de kollektive afskedigelser, ikke har givet ham den nødvendige information.«

8 Nævnte direktivs artikel 5 bestemmer:

»Dette direktiv berører ikke medlemsstaternes mulighed for at anvende eller indføre love eller administrative bestemmelser, som er gunstigere for arbejdstagerne, eller at tillade eller fremme anvendelsen af overenskomstmæssige bestemmelser, der er mere gunstige for arbejdstagerne.«

9 Samme direktivs artikel 6 er affattet som følger:

»Medlemsstaterne sikrer, at arbejdstagernes repræsentanter og/eller arbejdstagerne har adgang til administrative og/eller retslige procedurer, der gør det muligt at sikre overholdelsen af de forpligtelser, der er fastsat i dette direktiv.«

Tysk ret

- 10 § 17 i Kündigungsschutzgesetz (lov om sikkerhed i ansættelsen, BGBl. I, s. 1317, herefter »KSchG«) gennemfører artikel 2 i direktiv 98/59 og bestemmer:

»(2) Når arbejdsgiveren påtænker at foretage kollektive afskedigelser, er vedkommende forpligtet til i tilstrækkelig god tid at give arbejdstagernes repræsentanter de relevante oplysninger og navnlig give dem skriftlig meddelelse om:

1. årsagerne til de påtænkte afskedigelser
2. hvor mange arbejdstagere der skal afskediges, og hvilke kategorier de tilhører
3. hvor mange arbejdstagere der normalt beskæftiges, og hvilke kategorier de tilhører
4. i hvilket tidsrum de påtænkte afskedigelser skal finde sted
5. hvilke kriterier der tænkes anvendt til at udvælge de arbejdstagere, der skal afskediges
6. efter hvilken metode en eventuel afskedigelsesgodtgørelse tænkes beregnet.

Arbejdsgiverens forhandlinger med arbejdstagernes repræsentanter skal i det mindste dreje sig om mulighederne for at undgå eller begrænse de kollektive afskedigelser samt for at afbøde følgerne af disse.

(3a) De forpligtelser, der er fastsat i stk. 1-3 om information, konsultation og meddelelse, finder anvendelse, uanset om beslutningen om kollektive afskedigelser træffes af arbejdsgiveren eller af en virksomhed med bestemmende indflydelse, som arbejdsgiveren er en del af. Arbejdsgiveren kan ikke gøre gældende, at den virksomhed, der har truffet beslutning om de kollektive afskedigelser, ikke har givet ham den nødvendige information.«

Twisterne i hovedsagerne og de præjudicielle spørgsmål

- 11 Miriam Bichat blev den 1. maj 1988 ansat i selskabet APSB såvel som dette selskabs retsforgænger på området for passagerhåndtering ved Tegel-lufthavnen i Berlin (Tyskland). Daniela Chlubna og Isabelle Walkner blev ansat i lignende stillinger den 1. maj 1992.
- 12 APSB arbejdede udelukkende for selskabet GlobeGround Berlin GmbH & Co. KG (herefter »GGB«), der driver diverse virksomhed på lufthavnsområdet. I 2008 blev dette selskab opkøbt af WISAG-gruppen, der foretog visse omstruktureringer, i hvilken forbindelse indstævnte i hovedsagen beholdt sit aktivitetsområde.
- 13 Idet GGB var tabsgivende, opsagde dette selskab fra den 30. juni 2014 etapevis de kontrakter, der var indgået med APSB, og underrettede sidstnævnte om, at udførelsen af de leverede tjenesteydelser nu blev tildelt selskaber uden for koncernen. Disse sidstnævnte overtog ikke en eneste af APSB's beskæftigede.
- 14 Den 22. september 2014 vedtog indstævnte i hovedsagen, GGB, som eneste andelshaver med stemmeret under en generalforsamling i APSB en beslutning om at bringe APSB's aktiviteter til ophør fra den 31. marts 2015 og opløse den organisation, der var etableret for at udføre de omtalte aktiviteter.

- 15 I januar 2015 informerede APSB samarbejdsudvalget om de påtænkte kollektive afskedigelser og hørte udvalgets bemærkninger hertil, uden dog efterfølgende at tage hensyn til den modstand, som dette udvalg gav udtryk for hvad angik alle opsigelsesvarslerne med henvisning til, at de angivelige tab var fiktive hvad angik såvel GGB som APSB.
- 16 Den 29. januar 2015 fik Miriam Bichat, Daniela Chlubna og Isabelle Walkner varsel om, at deres ansættelsesforhold ville ophøre fra den 31. august 2015.
- 17 Der blev anlagt en række sager til prøvelse af disse kollektive afskedigelser, som blev vundet. Den 10. juni 2015 meddelte APSB samarbejdsudvalget, at selskabet havde til hensigt at foretage en ny runde kollektive afskedigelser. Sidstnævnte fandt sted den 27. juni 2015, denne gang med virkning fra den 31. januar 2016. I denne forbindelse anførte GGB, at grundene hertil var de samme som dem, der blev meddelt APSB's samarbejdsudvalg i forbindelse med den tidligere runde kollektive afskedigelser, der skulle have haft virkning fra den 31. august 2015.
- 18 Ved domme af 12. januar 2016 (sag C-61/17), af 23. februar 2016 (sag C-62/17) og af 1. marts 2016 (sag C-72/17), frifandt Arbeitsgericht Berlin-Brandenburg (arbejdsretten i Berlin-Brandenburg, Tyskland) de indstævnte i sagsøgerne i hovedsagernes respektive søgsmål. Disse sagsøgere har iværksat appel til prøvelse af disse domme ved den forelæggende ret.
- 19 Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg (regional appeldomstol i arbejdsretlige sager i Berling-Brandenburg) er af den opfattelse, at sagernes afgørelse bl.a. afhænger af fortolkningen af artikel 2, stk. 4, i direktiv 98/59. I denne henseende har retten anført, at KSchG's § 17, der næsten ordret gennemfører det nævnte direktivs artikel 2, på nationalt plan giver anledning til afvigende fortolkninger af bl.a. begrebet »virksomhed med bestemmende indflydelse, som arbejdsgiveren er en del af«. Således kunne en udvidende fortolkning af dette begreb, som ligeledes omfatter virksomheder, der ikke i koncernretlig henseende er forbundne med hinanden, men udelukkende er underlagt en juridisk eller de facto-kontrol, gøre de omhandlede afskedigelser ugyldige i ugyldighedssøgsmålene i hovedsagen, mens dette efter en restriktiv fortolkning ikke ville være tilfældet.
- 20 Under disse omstændigheder har Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg (regional appeldomstol i arbejdsretlige sager i Berling-Brandenburg) besluttet at udsætte sagerne og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål, der er enslydende i hver af de nævnte sager:
- »1) Skal en »virksomhed med bestemmende indflydelse[, som arbejdsgiveren er en del af]« som omhandlet i artikel 2, stk. 4, første afsnit, i [...] direktiv 98/59 [...] kun forstås som en virksomhed, hvis indflydelse er sikret gennem kapitalandele og stemmerettigheder, eller er en indflydelse, der er sikret ved aftale eller de facto (f.eks. gennem fysiske personers beføjelser til at give instrukser) også tilstrækkelig?
- 2) Såfremt det første spørgsmål besvares således, at der ikke kræves en indflydelse, der er sikret gennem kapitalandele og stemmerettigheder:
- Foreligger der også en »beslutning om kollektiv afskedigelse« som omhandlet i artikel 2, stk. 4, første afsnit, i direktiv 98/59[...], såfremt virksomheden med bestemmende indflydelse stiller krav til arbejdsgiveren, der gør de kollektive afskedigelser hos arbejdsgiveren til en økonomisk nødvendighed?

3) Såfremt det andet spørgsmål besvares bekræftende:

Er det et krav i henhold til artikel 2, stk. 4, andet afsnit, sammenholdt med artikel 2, stk. 3, litra a), og [artikel 2, stk. 3,] litra b), nr. 1), samt artikel 2, stk. 1, i direktiv 98/59[...], at arbejdstagernes repræsentanter også skal informeres om, hvilke driftsøkonomiske og andre årsager der ligger til grund for de beslutninger, som virksomheden med bestemmende indflydelse har truffet, og som har medført, at arbejdsgiveren påtænker kollektive afskedigelser?

4) Er det foreneligt med artikel 2, stk. 4, sammenholdt med artikel 2, stk. 3, litra a), og [artikel 2, stk. 3,] litra b), nr. i), samt artikel 2, stk. 1, i direktiv 98/59[...] at arbejdstagere, der ad rettens vej gør gældende, at deres opsigelse i forbindelse med en kollektiv afskedigelse er ugyldig, med henvisning til, at den opsigende arbejdsgiver ikke har gennemført høringsproceduren med arbejdstagernes repræsentanter korrekt, pålægges en oplysningspligt og bevisbyrde, der går videre end at oplyse om holdepunkter for en bestemmende indflydelse?

5) Såfremt det fjerde spørgsmål besvares bekræftende:

Hvilke yderligere oplysnings- og bevismæssige forpligtelser må der i henhold til de nævnte bestemmelser pålægges arbejdstagerne i det foreliggende tilfælde?»

- 21 Ved kendelse afsagt af Domstolens præsident den 9. marts 2017 er sagerne C-61/17, C-62/17 og C-72/17 blevet forenet med henblik på den skriftlige og den mundtlige forhandling samt dommen.

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

Om formaliteten

- 22 Indledningsvis bemærkes, at den tyske regering har gjort gældende, at dette spørgsmål ikke kan antages til realitetsbehandling, for så vidt som det vedrører et hypotetisk problem, og at Domstolen under hensyn til de faktiske og retlige omstændigheder, som den forelæggende ret har beskrevet, ikke kan give en nyttig besvarelse heraf.
- 23 I denne henseende bemærkes, at det fremgår af fast retspraksis, at det udelukkende tilkommer de nationale retter, for hvilken tvisten er indbragt, og som har ansvaret for den retsafgørelse, der skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere, både om et præjudicielt spørgsmål er nødvendigt for, at de kan afsige dom, og relevansen af de spørgsmål, de forelægger Domstolen. Når de stillede spørgsmål vedrører fortolkningen af EU-retten, er Domstolen derfor principielt forpligtet til at træffe afgørelse (dom af 6.3.2018, SEGRO og Horváth, C-52/16 og C-113/16, EU:C:2018:157, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis).
- 24 Domstolens afvisning af at behandle en anmodning om præjudiciel afgørelse fra en national ret er kun mulig, når det klart fremgår, at den af den nationale ret ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er af hypotetisk karakter, eller når Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan foretage en saglig korrekt besvarelse af de stillede spørgsmål (jf. bl.a. dom af 6.3.2018, SEGRO og Horváth, C-52/16 og C-113/16, EU:C:2018:157, præmis 43 og den deri nævnte retspraksis).

- 25 I den foreliggende sag skal det imidlertid konstateres, at den forelæggende ret for det første efter en anmodning om oplysninger, som Domstolen den 25. oktober 2017 rettede til den, på ny understregede såvel nødvendigheden af den præjudicielle forelæggelse for, at den kan afsige dom, som relevansen af de for Domstolen forelagte spørgsmål.
- 26 Som generaladvokaten har anført i punkt 32 i forslaget til afgørelse, giver de oplysninger, som den forelæggende ret har fremlagt, for det andet ikke noget grundlag for at anse det første spørgsmål for at være hypotetisk.
- 27 Det følger af det ovenstående, at dette spørgsmål skal antages til realitetsbehandling.

Om realiteten

- 28 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 2, stk. 4, første afsnit, i direktiv 98/59 skal fortolkes således, at begrebet »virksomhed med bestemmende indflydelse, som arbejdsgiveren er en del af«, udelukkende omfatter en virksomhed, der er tilknyttet arbejdsgiveren i kraft af kapitalandele eller stemmerettigheder, eller ligeledes omfatter en virksomhed, der på grund af bindende kontraktlige forpligtelser eller faktiske omstændigheder udøver en tilsvarende bestemmende indflydelse på den nævnte arbejdsgiver.
- 29 Det skal i denne henseende for det første bemærkes, at artikel 2, stk. 4, første afsnit, i direktiv 98/59 ikke definerer begrebet »virksomhed med bestemmende indflydelse, som arbejdsgiveren er en del af« og heller ikke på dette punkt henviser til medlemsstaternes ret. Det fremgår således af Domstolens faste praksis, at det følger såvel af kravene om en ensartet anvendelse af EU-retten som af lighedsprincippet, at ordlyden af en EU-retlig bestemmelse, som ikke indeholder nogen udtrykkelig henvisning til medlemsstaternes ret med hensyn til fastlæggelsen af dens betydning og rækkevidde, normalt i hele Den Europæiske Union skal undergives en selvstændig og ensartet fortolkning (jf. bl.a. dom af 27.1.2005, Junk, C-188/03, EU:C:2005:59 præmis 29 og 30, og af 13.5.2015, Lyttle m.fl., C-182/13, EU:C:2015:317, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).
- 30 Under disse omstændigheder skal begrebet »virksomhed med bestemmende indflydelse, som arbejdsgiveren er en del af«, i artikel 2, stk. 4, første afsnit, i direktiv 98/59, ligesom begrebet »virksomhed«, der er nævnt i direktivets artikel 1, stk. 1, første afsnit, litra a), nr. ii), undergives en selvstændig og ensartet fortolkning i Unionens retsorden (jf. i denne retning dom af 13.5.2015, Lyttle m.fl., C-182/13, EU:C:2015:317, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).
- 31 Det skal indledningsvis præciseres, at begrebet »bestemmende indflydelse« som omhandlet i direktiv 98/59, således som generaladvokaten har anført i punkt 50 i forslaget til afgørelse, omhandler en situation, hvor en virksomhed kan træffe en strategisk eller forretningsmæssig beslutning, som tvinger arbejdsgiveren til at påtænke eller planlægge kollektive afskedigelser (jf. i denne retning dom af 10.9.2009, Akavan Erityisalojen Keskusliitto AEK m.fl., C-44/08, EU:C:2009:533, præmis 48).
- 32 Når dette er sagt, kan det ikke ud fra selve ordlyden af artikel 2, stk. 4, første afsnit, i direktiv 98/59 fastslås, hvilke forbindelser mellem virksomheden og arbejdsgiveren der gør det muligt at fastlægge, under hvilke omstændigheder den førstnævnte har »bestemmende indflydelse« over den anden. På denne baggrund må der tages hensyn til denne bestemmelses tilblivelseshistorie samt formålet med den i hovedsagen omhandlede lovgivning.
- 33 Hvad for det første angår tilblivelsen af artikel 2, stk. 4, første afsnit, i direktiv 98/59 skal det bemærkes, at tilnærmelsen af medlemsstaternes lovgivninger vedrørende kollektive afskedigelser i første omgang var genstand for direktiv 75/129, der er nævnt i nærværende doms præmis 3, som blev ændret ved direktiv 92/56.

- 34 Sjette betragtning til direktiv 92/56 præciserer, at direktivet stræber efter at sikre, at arbejdsgivernes forpligtelser med hensyn til information, høring og underretning gælder, uanset om beslutningen om kollektive afskedigelser træffes af arbejdsgiveren eller af en virksomhed med bestemmende indflydelse, som arbejdsgiveren er en del af. Med henblik herpå indførte direktiv 92/56 et stk. 4 i artikel 2 i direktiv 75/129, der svarer til stk. 4 i artikel 2 i direktiv 98/59.
- 35 Såvel direktiv 98/59 som tidligere direktiv 75/129, som det afløste, indebærer en delvis harmonisering af reglerne om beskyttelse af arbejdstagere i tilfælde af kollektive afskedigelser, nærmere bestemt den fremgangsmåde, som skal følges ved sådanne afskedigelser (dom af 21.12.2016, AGET Iraklis, C-201/15, EU:C:2016:972, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis).
- 36 Domstolen har i denne forbindelse præciseret, at lovgiver med vedtagelsen af først direktiv 92/56 og derpå direktiv 98/59 inden for rammerne af denne delvise harmonisering har villet udfylde en lakune i den hidtidige regulering og præcisere kravene til en arbejdsgiver, som er en del af en koncern. I en økonomisk kontekst, hvor antallet af sådanne koncerner er stigende, sikrer artikel 2, stk. 4, i direktiv 98/59, at formålet med dette direktiv, der – som det fremgår af dets anden betragtning – er at øge beskyttelsen af arbejdstagere i tilfælde af kollektive afskedigelser, fuldt ud kan opfyldes i tilfælde, hvor en virksomhed er underlagt en anden virksomheds bestemmende indflydelse (dom af 10.9.2009, Akavan Erityisalojen Keskusliitto AEK m.fl., C-44/08, EU:C:2009:533, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis).
- 37 Følgelig har Domstolen fastslået, at artikel 2, stk. 1, og artikel 2, stk. 4, første afsnit, i direktiv 98/59 skal fortolkes således, at det – uanset om de påtænkte eller planlagte kollektive afskedigelser følger af en beslutning truffet af den virksomhed, der beskæftiger de berørte arbejdstagere, eller af en beslutning truffet af denne virksomheds modeselskab – altid er førstnævnte, der i sin egenskab af arbejdsgiver er forpligtet til at indlede konsultationer med arbejdstagernes repræsentanter (dom af 10.9.2009, Akavan Erityisalojen Keskusliitto AEK m.fl., C-44/08, EU:C:2009:533, præmis 62).
- 38 Hvad for det andet angår formålet med direktiv 98/59 har dette, som det klart fremgår af anden betragtning til direktivet, til formål at øge beskyttelsen af arbejdstagere i tilfælde af kollektive afskedigelser. Domstolen har i denne forbindelse præciseret, at forhandlinger med arbejdstagernes repræsentanter forud for kollektive afskedigelser i henhold til det nævnte direktivs artikel 2, stk. 2, drejer sig om mulighederne for at undgå eller begrænse de kollektive afskedigelser samt for at afbøde følgerne af disse ved hjælp af sociale ledsageforanstaltninger, der navnlig tager sigte på støtte til omplacering eller omskoling af de afskedigede arbejdstagere (dom af 21.12.2016, AGET Iraklis, C-201/15, EU:C:2016:972, præmis 27 og 28).
- 39 Med henblik herpå bliver beskyttelsen af arbejdstagere i tilfælde af kollektive afskedigelser yderligere styrket, for så vidt som de kriterier, der lægges til grund for at definere begrebet »virksomhed med bestemmende indflydelse, som arbejdsgiveren er en del af« i artikel 2, stk. 4, første afsnit, i direktiv 98/59, er brede, idet disse kriterier dog skal overholde EU-retten og dens principper såsom retssikkerhedsprincippet.
- 40 Under disse omstændigheder følger det af en fortolkning af såvel tilblivelseshistorien bag som formålet med artikel 2, stk. 4, første afsnit, i direktiv 98/59 for det første, at begrebet »virksomhed med bestemmende indflydelse, som arbejdsgiveren er en del af«, omfatter enhver virksomhed, der i kraft af tilhørsforholdet til samme koncern eller en andel i selskabskapitalen, der giver denne stemmeflertal i forsamlingen eller de beslutningstagende organer, der findes hos arbejdsgiveren, kan tvinge denne til at træffe en beslutning, hvorved der påtænkes eller gennemføres kollektive afskedigelser.
- 41 Derudover skal situationer, hvori en virksomhed, om end denne ikke har opnået det i forrige præmis nævnte stemmeflertal, kan udøve en afgørende indflydelse som omhandlet i nærværende doms præmis 31, der kommer til udtryk i de beslutningstagende organers afstemningsresultater – bl.a. som

følge af, at arbejdsgiverens aktiekapital er spredt, at der er en forholdsvis lav andelshaverdeltagelse i forsamlingerne, eller at der er aftaler mellem andelshaverne inden for arbejdsgivervirksomheden – ligeledes anses for at være omfattet af dette begreb.

- 42 Med henblik på for det andet at sikre beskyttelsen af retssikkerhedsprincippet, kan de rent faktuelle kriterier – såsom kriteriet om tilstedeværelsen af en fælles økonomisk interesse mellem arbejdsgiveren og den anden virksomhed eller kriteriet om, at det »klart er i virksomhedens egen interesse at opfylde kravene om information, høring og underretning efter direktiv 98/59« – som Europa-Kommissionen har gjort gældende i sine skriftlige og mundtlige indlæg, ikke begrunde, at der foreligger en situation med en virksomhed med bestemmende indflydelse, som arbejdsgiveren er en del af som omhandlet i artikel 2, stk. 4, første afsnit, i direktiv 98/59.
- 43 Den eventuelle anvendelse af sådanne kriterier kunne i øvrigt tvinge en national ret til at skulle gennemføre omfattende undersøgelser med vilkårlige resultater, såsom undersøgelser vedrørende vurderingen af karakteren og graden af de omhandlede virksomheders forskellige fælles interesser, hvilket kunne indebære en tilsidesættelse af det omtalte retssikkerhedsprincip.
- 44 Det er desuden ubestridt, at et kontraktforhold alene, for så vidt som et sådant forhold ikke gør det muligt for en virksomhed at udøve afgørende indflydelse på de beslutninger om at foretage afskedigelser, som arbejdsgiveren træffer, ikke kan anses for at være tilstrækkeligt til, at det kan fastslås, at der foreligger et forhold med bestemmende indflydelse som omhandlet i artikel 2, stk. 4, første afsnit, i direktiv 98/59.
- 45 På baggrund af samtlige ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 2, stk. 4, første afsnit, i direktiv 98/59 skal fortolkes således, at begrebet »virksomhed med bestemmende indflydelse, som arbejdsgiveren er en del af«, omfatter enhver virksomhed, der er tilknyttet arbejdsgiveren i kraft af andele i sidstnævntes selskabskapital eller andre juridiske bånd, der gør det muligt for virksomheden at udøve en afgørende indflydelse på arbejdsgiverens beslutningstagende organer og tvinge arbejdsgiveren til at påtænke eller gennemføre kollektive afskedigelser.

Det andet til det femte spørgsmål

- 46 Henset til besvarelsen af det første spørgsmål er det ufornuddent at besvare det andet til det femte spørgsmål.

Sagsomkostninger

- 47 Da sagernes behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Femte Afdeling) for ret:

Artikel 2, stk. 4, første afsnit, i Rådets direktiv 98/59/EF af 20. juli 1998 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivninger vedrørende kollektive afskedigelser skal fortolkes således, at begrebet »virksomhed med bestemmende indflydelse, som arbejdsgiveren er en del af«, omfatter enhver virksomhed, der er tilknyttet arbejdsgiveren i kraft af andele i sidstnævntes selskabskapital eller andre juridiske bånd, der gør det muligt for virksomheden at udøve en afgørende indflydelse på arbejdsgiverens beslutningstagende organer og tvinge arbejdsgiveren til at påtænke eller gennemføre kollektive afskedigelser.

Underskrifter